

Adatbázis-kezelés

Takács Gábor

mérnökinformatikus, okl. mérnöktanár
Informatika Tanszék, mesteroktató

takacsg@sze.hu

<http://takacsg.hu/>

Adatbázis-kezelés alapok

Miért nem jó?

- Redundáns (ismétlődő) adatok
- Adattípusok konzisztenciáját nem biztosítja
- Nem kereshető, nehezen átlátható
- Nem biztonságos
- Nincs verziókövetés

MI A MEGOLDÁS?

Adattárolás evolúciója

- Klasszikus többrétegű

Felhasználói felület

Üzleti logika

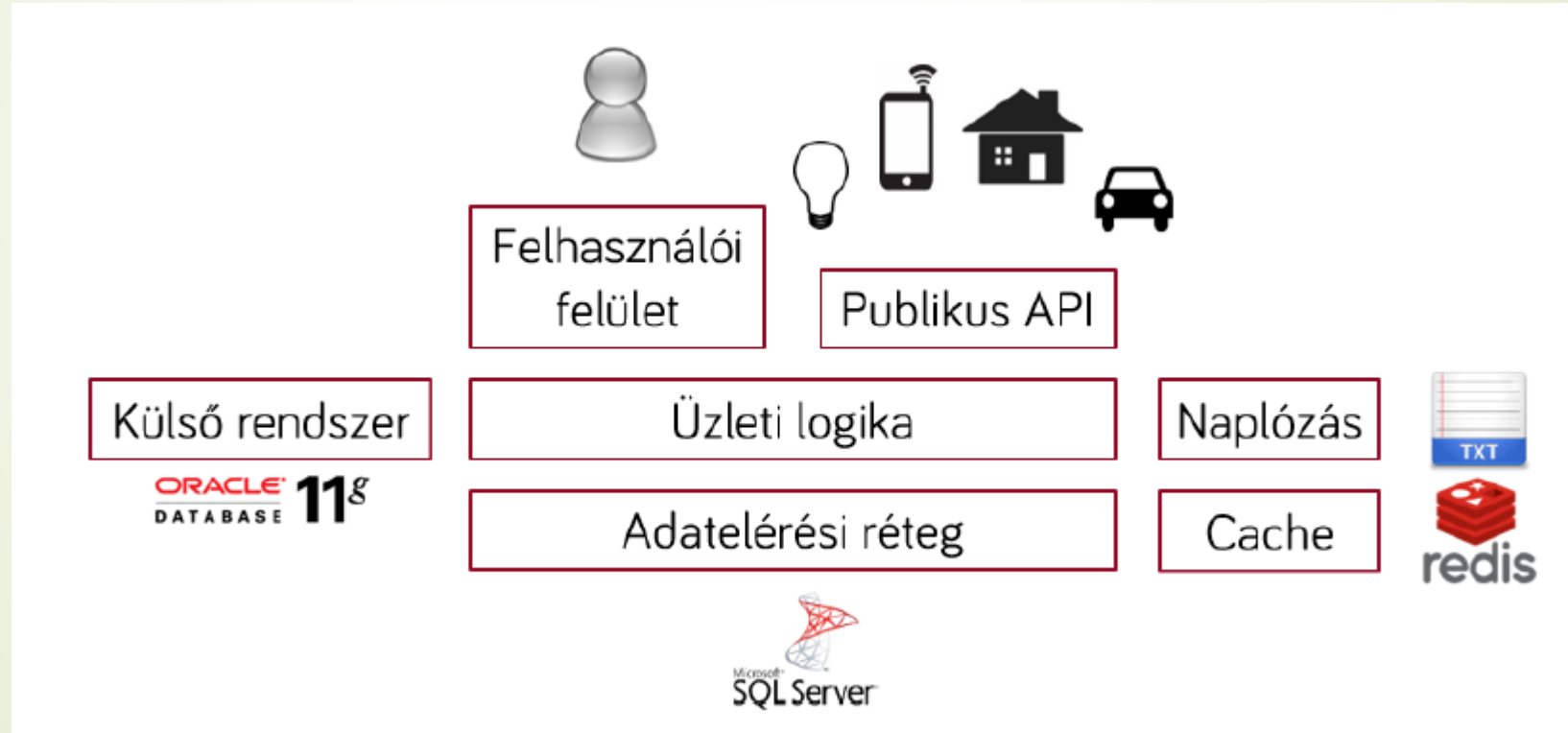
Adatelérési réteg

Adatbázis

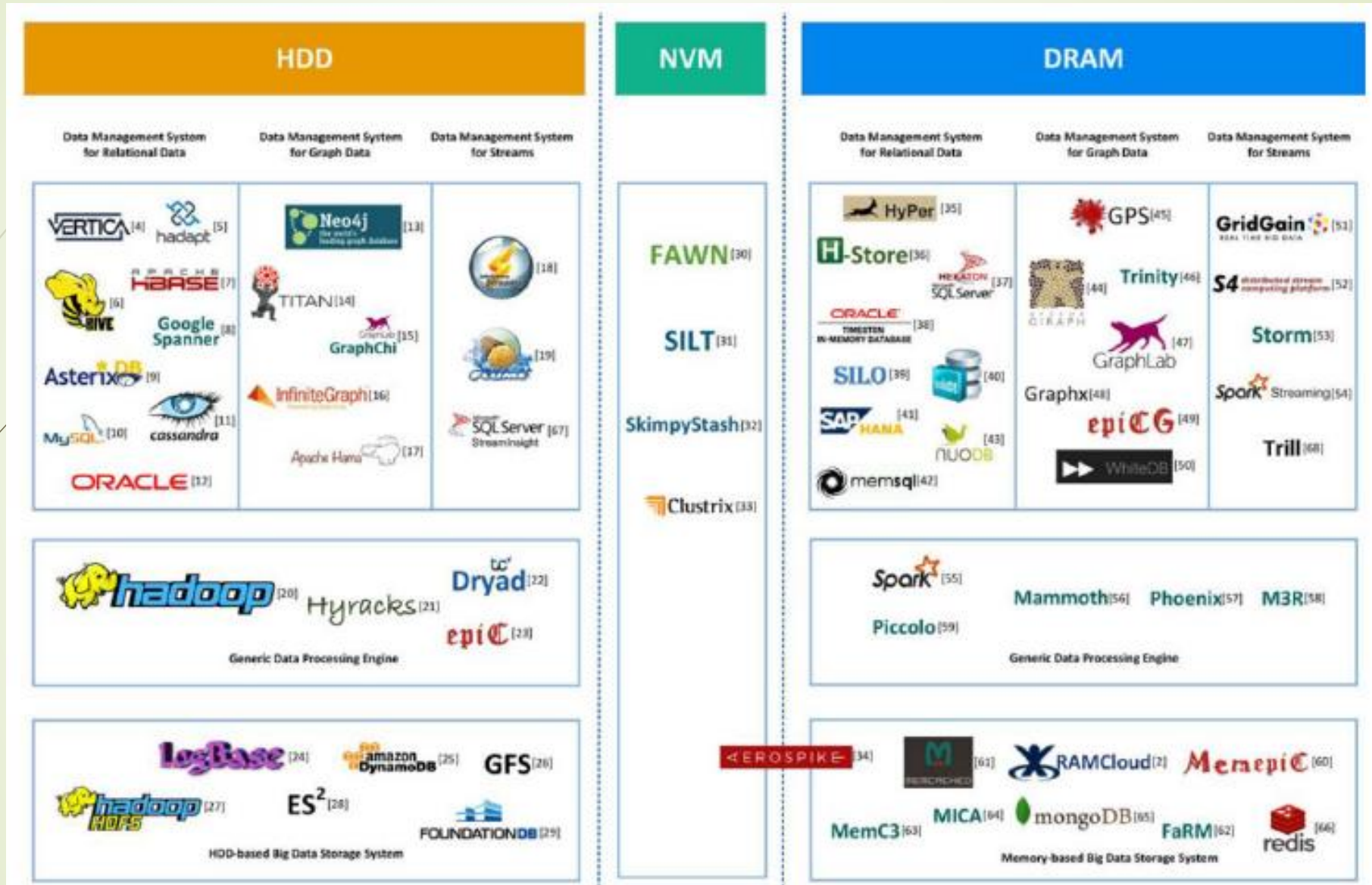
MI A MEGOLDÁS?

Adattárolás evolúciója

- Mini alkalmazások

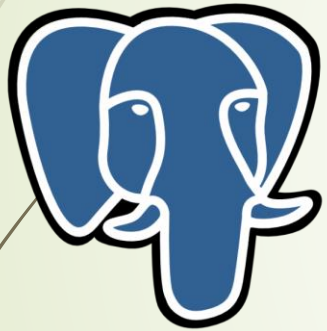
MI A MEGOLDÁS?

HaoZhang; Gang Chen; BengChinOoi; Kian-LeeTan; MeihuiZhang "In-Memory Big Data Management and Processing: A Survey", *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*, vol.27, no.7

MI A MEGOLDÁS?

Relációs adatbázis-kezelő használata

PostgreSQL

Microsoft®
SQL Server®

- Táblák
- Mezők
- Rekordok
- Kapcsolatok
- Kulcsok

Adatmodellek:

- **Relációs adatmodell:**

A relációs adatmodellben az egyedet egy táblázattal adjuk meg.

- A táblázat oszlopai az egyedre jellemző tulajdonságok.

- A táblázat sorai a REKORD-ok, az egyed értékei (egyedtípus előfordulásai).

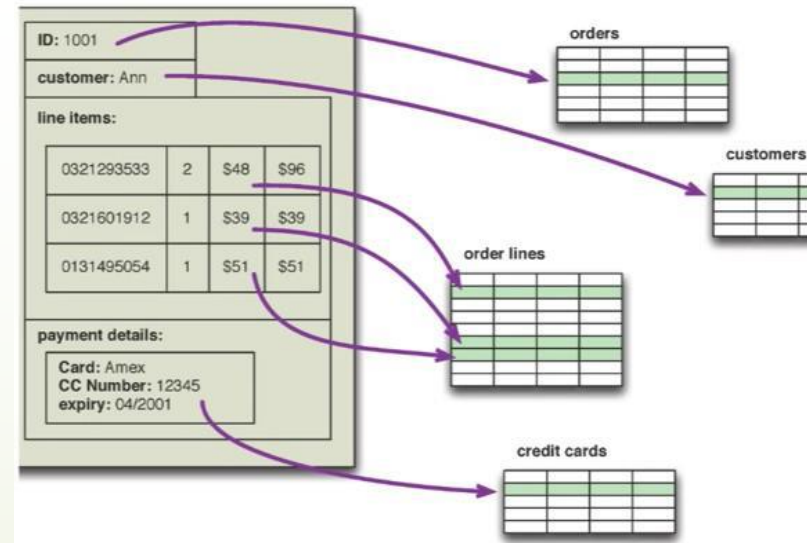
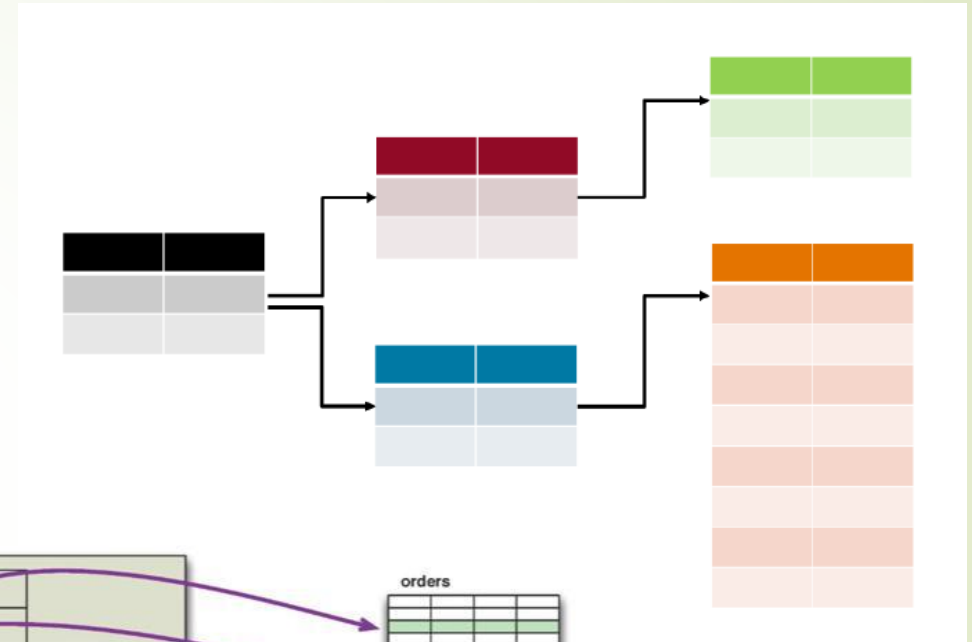
A táblák közötti kapcsolatokat közös tulajdonságokkal, indexeken keresztül valósítjuk meg.

- **Objektum-relációs modell:**

A modell **objektumközpontú elemekkel, tulajdonságokkal (osztályok, egységbezárás, öröklés stb.) bővíti ki a relációs modellt.** Az osztály a relációnak felel meg. Az osztályok példányai az objektumok. Az objektumok közötti kapcsolatokat gyakran asszociációknak nevezzük. Lehetővé teszi összetett adattípusok használatát.

Relációs adatbázisok használata

- Egyedek és köztük levő relációk (kapcsolatok)
- Normalizált séma (általában 3NF)
- Beszúrás, módosítás kevés rekordot érint
 - Normalizálás miatt
 - Erre optimalizált működés
- Adatmodell jól ismert célokat szolgál
 - Előre ismert lekérdezések
 - Erre optimalizált séma

RDBMS Terminológia

Tábla

Sorok (Rekordok)

Oszlopok

Mezők

id	nev	varos
1.	Kiss István	Győr
2.	Nagy Viktória	Budapest
3.	Kovács Mihály	Szekszárd
4.	Szabó János	Ács

Fogalmak: egyed, tulajdonság, kapcsolat

- **Egyed:** (Entity) Minden olyan dolog (objektum), ami minden más dologtól (objektumtól) megkülönböztethető. Pl.: Személy, autó, stb.
- **Tulajdonság:** (Attribute) Az egyedeket tulajdonságokkal (attribútumokkal) írjuk le.
Az autó egyedtípus esetén pl.: Típus, rendszám, szín, alvázszám, stb.
- **Kapcsolat:** (Relationship) Az egyedhalmazok közötti viszony fogalmi tükörképe.

1:1, 1:N, (M:1), M:N

KAPCSOLAT

- **Egy-az-egyhez kapcsolat (1 : 1) Pl.: Motorszám - alvázszám**

(A - B) kapcsolat esetén az A egyedhalmaz (szülő) minden egyes eleméhez legfeljebb egy elem tartozhat a B egyedhalmazban (gyermek), és a B egyedhalmaz minden egyes eleméhez is csak legfeljebb egy elem tartozhat az A egyedhalmazban. Egy-az-Egyhez típusú kapcsolatot általában az alábbi esetekben használunk:

- Egy sok elemből álló egyedhalmazt több kisebb, könnyebben kezelhető egyedhalmazra kívánunk felosztani.
- Egy egyedhalmaz valamely részét adatvédelmi megfontolásból külön kívánjuk tárolni.
- Az egyik egyedhalmazban (B) olyan adatokat szeretnénk tárolni, amely a fő egyedhalmazban (A) csak bizonyos elemekre érvényes.

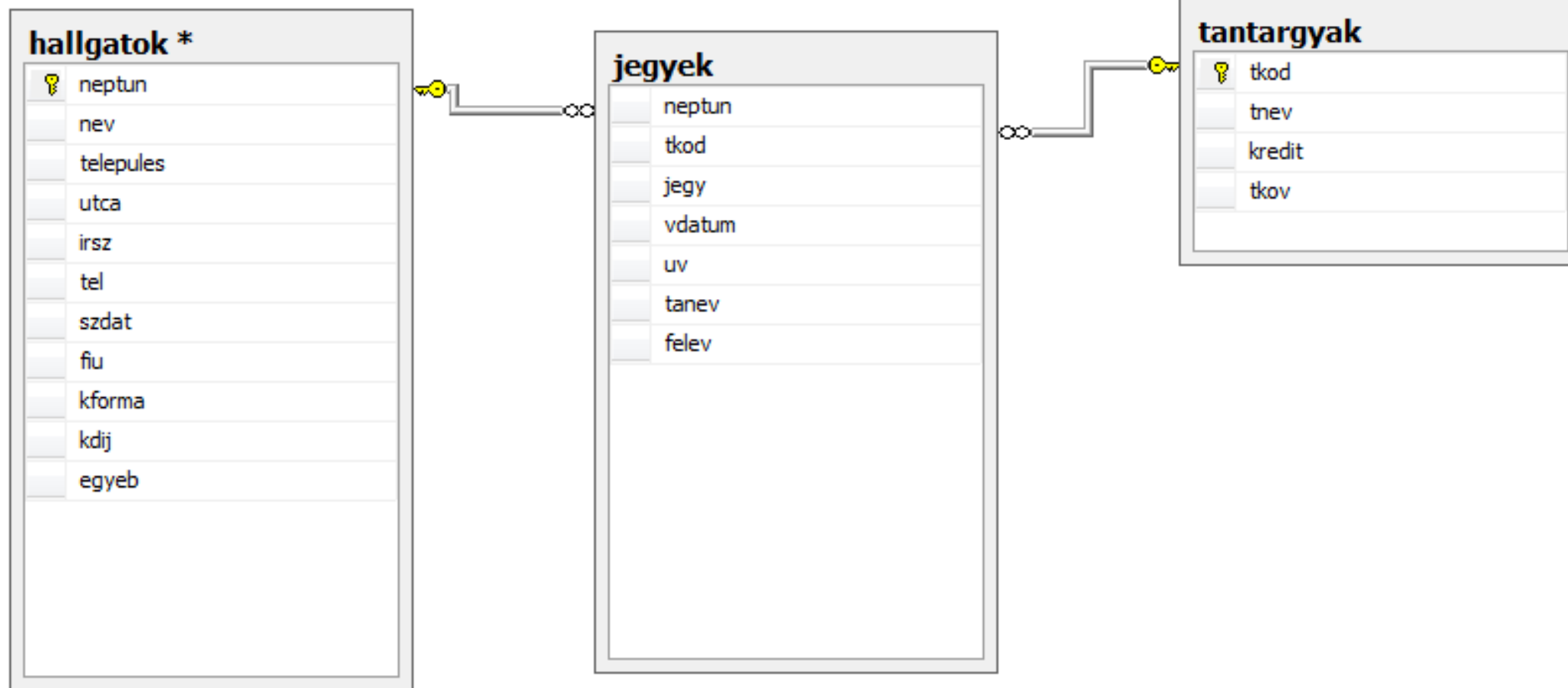
- **Egy-a-többhöz kapcsolat (1 : N) Pl.: Anya és gyermekei**

(A - B) kapcsolat leggyakrabban használatos kapcsolati típus. Az egy-a-többhöz kapcsolatban az A egyedhalmaz valamely eleméhez több elem tartozhat a B egyedhalmazban, de a B egyedhalmaz valamennyi eleméhez csak egy-egy elem tartozhat az A egyedhalmazban.

- **Több-a-többhöz kapcsolat (M : N) Pl.: Dédszülők és dédunokák**

(A - B) kapcsolat esetén az A egyedhalmaz valamely eleméhez több elem is tartozhat a B egyedhalmazban, és a B egyedhalmaz valamely eleméhez is több elem tartozhat az A egyedhalmazban. A több-a-többhöz kapcsolat felbontható két egy-a-többhöz kapcsolatra.

Relációs adatbázis ADATMODELL-je

Objektumok:

adatséma, adattípus, oszloptípus, jelkészlet

► Adatséma:

Az adatbázissémák olyan teljes, vagy részadatbázisok leírásai, amelyekbe tartozó objektumokat csak adott felhasználók, jelszók ismeretében érhetnek el. Tehát az adatsémák **definiálják, hogy adott felhasználók az adatbázis mely részleteit, milyen jogosultságokkal érhetik el.**

Objektumok: adatséma, adattípus, oszloptípus, jelkészlet

Adattípus:

Az SQL öt alapvető adattípust különböztet meg:

Adattípust	Leírás
Számszerű	Olyan adatok tárolására szolgál, amelyekkel numerikus műveleteket végezhetünk.
Szöveges	Tetszőleges szöveges információ tárolására szolgál.
Dátum (idő) jellegű	Dátum és / vagy idő jellegű adatokat tároló adattípus.
Bináris vagy logikai	Kétértékű adatok tárolását végzi.

Objektumok:

adatséma, **adattípus**, oszloptípus, jelkészlet

bigint	9.223.372.036.854.775. 808	- 7	9.223.372.036.854.775.80	8
int	-2.147.483.648		2.147.483.647	4
smallint	-32.768		32.767	2
tinyint	0		255	1
bit	0	1, NULL is lehet		minden megkezdett 8 bit típusú oszlop 1 byte
decimal(p,s)	-10 ³⁸ +1		10 ³⁸ -1	p-től függ
numeric(p,s)	-10 ³⁸ +1		10 ³⁸ -1	min. 5, max. 17 byte
money	922.337.203.685.477,58 08	- 7	+922.337.203.685.477,580	8
smallmoney	-214.748.3648		+214.748.3647	4

Típus	Leírás
char	Fix hosszú nem Unicode kar., maximum 8.000 kar.
varchar	Változó hosszú nem Unicode kar., maximum 8.000 kar.
varchar(max)	Változó hosszú nem Unicode kar., maximum 2 ³¹ kar (csak SQL Server 2005).
text	Változó hosszú nem Unicode kar., maximum 2.147.483.647 kar.

Objektumok: adatséma, adattípus, oszloptípus , jelkészlet

► Oszloptípus (DOMAIN):

Az alap adattípusokra építve definiálhatunk saját adattípust, melyet az adattábla mezőinek adattípus definíciójában szintén használhatunk. Ha módosítunk az oszloptípus definíción, akkor az automatikusan tükröződik minden olyan tábla szerkezetében, ahol felhasználtuk mező adattípus definiálására.

Az oszloptípus definiálásakor az adattípus, méret jellemzők mellett **megadhatunk alapértelmezett értéket, ellenőrzési szabályt**. Az alapértelmezett érték automatikusan bekerül a tábla újonnan felvitt sorába. Az adatmódosítást vizsgálja az ellenőrzési szabály, a tiltott módosítást nem engedi bevinni a mezőbe

Objektumok:

adatséma, adattípus, oszloptípus, **jelkészlet**

Jelkészlet

A rendszer által kezelt jelek halmaza,
operációsrendszer függő.

A leggyakrabban használatos
jelkészlet az ASCII.

Binary	Oct	Dec	Hex	Glyph	Binary	Oct	Dec	Hex	Glyph	Binary	Oct	Dec	Hex	Glyph
010 0000	040	32	20	sp	100 0000	100	64	40	@	110 0000	140	96	60	`
010 0001	041	33	21	!	100 0001	101	65	41	A	110 0001	141	97	61	a
010 0010	042	34	22	"	100 0010	102	66	42	B	110 0010	142	98	62	b
010 0011	043	35	23	#	100 0011	103	67	43	C	110 0011	143	99	63	c
010 0100	044	36	24	\$	100 0100	104	68	44	D	110 0100	144	100	64	d
010 0101	045	37	25	%	100 0101	105	69	45	E	110 0101	145	101	65	e
010 0110	046	38	26	&	100 0110	106	70	46	F	110 0110	146	102	66	f
010 0111	047	39	27	'	100 0111	107	71	47	G	110 0111	147	103	67	g
010 1000	050	40	28	(	100 1000	110	72	48	H	110 1000	150	104	68	h
010 1001	051	41	29	)	100 1001	111	73	49	I	110 1001	151	105	69	i
010 1010	052	42	2A	*	100 1010	112	74	4A	J	110 1010	152	106	6A	j
010 1011	053	43	2B	+	100 1011	113	75	4B	K	110 1011	153	107	6B	k
010 1100	054	44	2C	,	100 1100	114	76	4C	L	110 1100	154	108	6C	l
010 1101	055	45	2D	-	100 1101	115	77	4D	M	110 1101	155	109	6D	m
010 1110	056	46	2E	.	100 1110	116	78	4E	N	110 1110	156	110	6E	n
010 1111	057	47	2F	/	100 1111	117	79	4F	O	110 1111	157	111	6F	o
011 0000	060	48	30	0	101 0000	120	80	50	P	111 0000	160	112	70	p
011 0001	061	49	31	1	101 0001	121	81	51	Q	111 0001	161	113	71	q
011 0010	062	50	32	2	101 0010	122	82	52	R	111 0010	162	114	72	r
011 0011	063	51	33	3	101 0011	123	83	53	S	111 0011	163	115	73	s
011 0100	064	52	34	4	101 0100	124	84	54	T	111 0100	164	116	74	t
011 0101	065	53	35	5	101 0101	125	85	55	U	111 0101	165	117	75	u
011 0110	066	54	36	6	101 0110	126	86	56	V	111 0110	166	118	76	v
011 0111	067	55	37	7	101 0111	127	87	57	W	111 0111	167	119	77	w
011 1000	070	56	38	8	101 1000	130	88	58	X	111 1000	170	120	78	x
011 1001	071	57	39	9	101 1001	131	89	59	Y	111 1001	171	121	79	y
011 1010	072	58	3A	:	101 1010	132	90	5A	Z	111 1010	172	122	7A	z
011 1011	073	59	3B	;	101 1011	133	91	5B	[	111 1011	173	123	7B	{
011 1100	074	60	3C	<	101 1100	134	92	5C	\	111 1100	174	124	7C	
011 1101	075	61	3D	=	101 1101	135	93	5D	]	111 1101	175	125	7D	}
011 1110	076	62	3E	>	101 1110	136	94	5E	^	111 1110	176	126	7E	~
011 1111	077	63	3F	?	101 1111	137	95	5F	_					

További CONSTRAINT osztályok...

- NOT NULL: Kötelező értéket megadni az oszlopban.
- CHECK: Kikényszeríti a tartományintegritást az oszlopban megadható értékek korlátozásával. Meghatároz egy logikai kifejezést, mely kiértékelődik, amikor megadunk egy oszlopértéket. Ha a kiértékelés hamis eredményt hoz, akkor nem engedi felvinni a rendszer az új értéket az oszlopba. Egy oszlophoz több CHECK constraint is rendelhető.
- UNIQUE: Biztosítja, hogy ha nem NULL egy adott oszlopérték, akkor egyedi.
- PRIMARY KEY: megadhat egy vagy több oszlopot, melyek értékei egyedien azonosítanak egy táblabeli sort. Nem engedi meg a NULL érték használatát. Táblánként csak egy elsődleges kulcs lehet. (de az akár lehet összetett is)
- FOREIGN KEY: Kapcsolatot biztosít két tábla között. Az egyik tábla idegen kulcsa a másik tábla jelölt kulcsára mutat. Megakadályozza olyan kulcsérték bevitelét, amely nem fordul elő a jelölt kulcs értékei között. ON DELETE záradékkal megadhatjuk, hogy mi történjen az idegenkulcsok soraival, ha a jelölt kulcs sora törlődik. ON UPDATE szintén.

Objektumok:

adattábla, index tábla, nézettábla

Adattábla (Table):

Az adatbázis alapvető objektuma. Táblázatos formában tárolja az egyedtípus előfordulásokat. A táblázat oszlopai (mezői) az egyedhez definiált tulajdonságtípusok.

Oszloponként legalább meg kell adni a nevet, adattípust, méretet. Ezen kívül az SQL2 további mezőjellemzőket (indexelt, NULL érték használat, alapértelmezett érték, adatérték-szabály (CONSTRAINT), stb.) is támogat.

Hallgatók tábla

neptun	[nchar](6) NOT NULL,
nev	[nvarchar](50) NOT NULL,
telepules	[nvarchar](50) NOT NULL,
utca	[nvarchar](50) NOT NULL,
irsz	[nchar](10) NULL,
tel	[nvarchar](50) NULL,
szdat	[smalldatetime] NOT NULL,
fiu	[bit] NULL,
kforma	[nchar](10) NULL,
kdijs	[money] NULL,
egyeb	[nvarchar](max) NULL,

Objektumok: adattábla, **index tábla**, nézettábla

Indextábla (INDEX):

Adattáblára alapozva definiálhatunk indexeket. Az indextábla az indexkulcsokat (kimásolva az adattáblából) és a kulcshoz tartozó sor (rekord) fizikai címét tartalmazza rendezett formában, így a kulcsszerinti keresés nagyon gyors.

A rendezettség iránya lehet növekvő, csökkenő. Az indexkulcs lehet összetett, több mező együtt adja az indexkulcsot. Egyedi indexek esetén egy tetszőleges kulcsérték csak egyszer fordul elő. Adattáblánként egy Primary Key (Elsődleges kulcs, egyedi index) definiálható, amely a táblák közötti kapcsolatok létrehozásánál játszik fontos szerepet. A primary key index definiálása az adattábla szerkezetének megadásakor, vagy módosításakor történik. A rendszer automatikusan kezeli az indextáblákat. Ha egy rendezettségre igény jelentkezik, akkor megnézi, hogy van-e olyan indexe. Ha igen, akkor használja, ha nem akkor elvégzi a szükséges rendezést. Az adattáblával együtt az indextáblák automatikusan karbantartódnak.

Objektumok: adattábla, index tábla, **nézettábla**

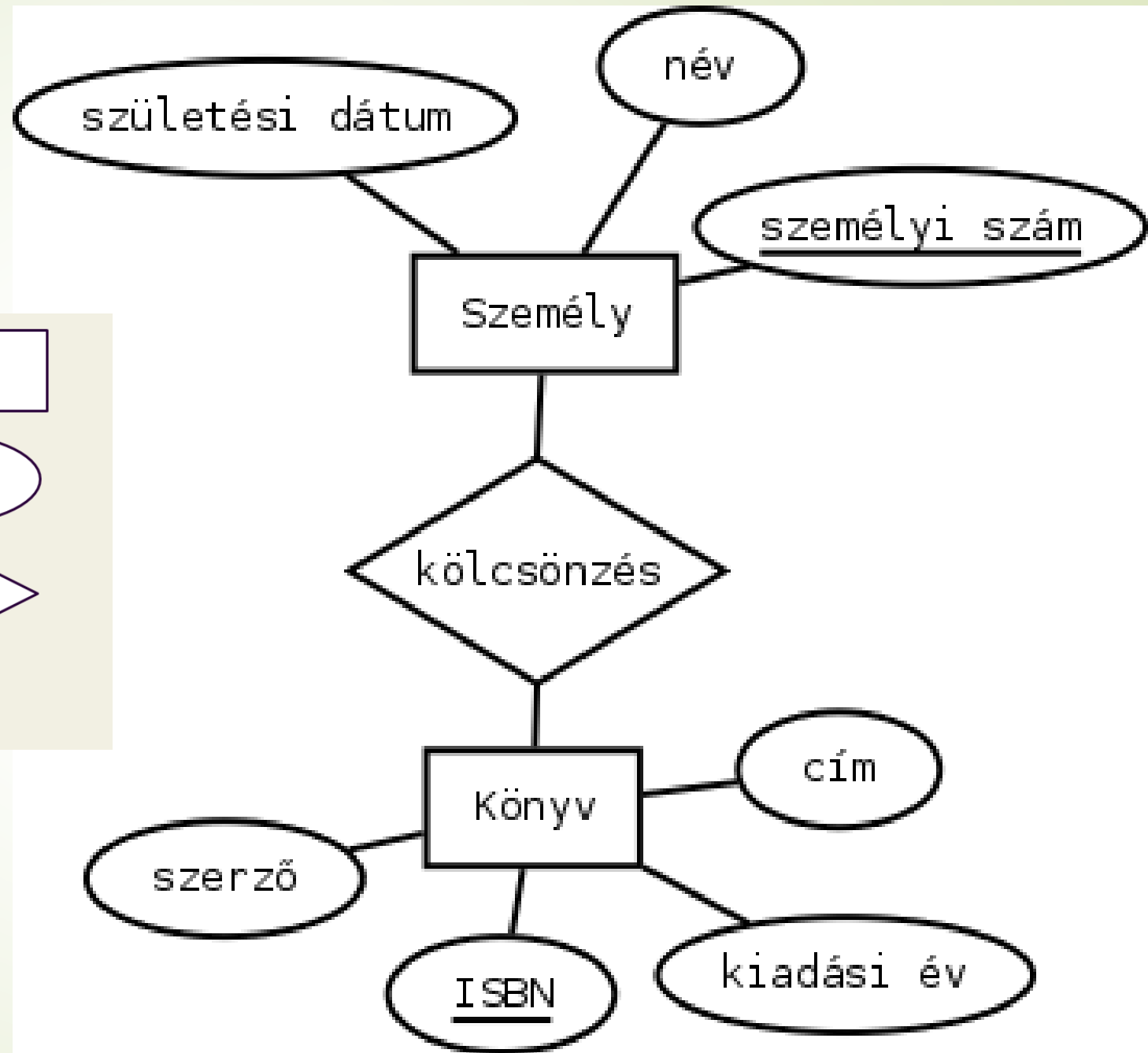
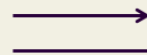
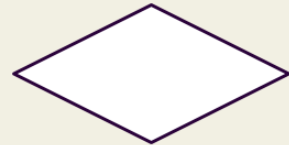
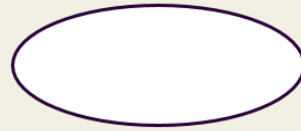
Nézettábla (VIEW):

Adattáblákra, korábban definiált nézettáblákra alapozva egy lekérdezést (SELECT) definiálhatunk. Csak a definíció kerül tárolásra. Amikor a nézettáblára hivatkozunk, akkor a rendszer a definíció alapján előállítja a lekérdezést. Ezután a lekérdezés eredménytáblában történő módosítás is. Lehetséges a nézettábla alapján az adattáblában történő módosítás is. Az adatséma jellemző objektumai a nézetek.

EK modell

Adatmodell sematikus ábrája

- Egyedhalmaz (táblák)
- Attribútum (sorok)
- Kapcsolat (közös kulcs)
- Összeköttetés

CODD szabályai

- ▶ Edgar F. Codd 12 szabály néven elhíresült 13 megállapítása a relációs adatbázis-kezelő rendszerek legfontosabb ismérveit rögzítik. (1985-ből)
- ▶ **A 0. szabály**
Ahhoz, hogy egy rendszer **relációs**nak, **adatbázis**nak, és **kezelő rendszer**nek legyen nevezhető, elfogadható – a rendszernek a relációkkal foglalkozó adottságait kizárólag az adatbázis kezelésére kell használnia.
- ▶ **1. Az egységes megjelenésű információ szabálya**
Ez a szabály egyszerűen csak annyit ír elő, hogy az adatbázisban szereplő összes információt egy, és csak egy megadott formában lehet ábrázolni, nevezetesen a sorokba szedett táblázatokon belül egy-egy oszlop pozícióban. (vízszintes és függőleges koordináta-rendszerben)

CODD szabályai

➤ 2. Garantált lokalizálhatóság szabálya

Elsődleges kulcs alapkövetelménye: Azt mondja ki, hogy az adatbázisban minden egyes skaláris értékre logikailag úgy kell hivatkozni, hogy megadjuk az azt tartalmazó táblázat és az oszlop nevét, valamint a megfelelő sor (azt tartalmazó sor) elsődleges kulcsának az értékét.

➤ 3. A NULL értékek egységes kezelése

Az adatbázis-kezelő rendszernek olyan módszerrel kell támogatnia a „hiányzó és nem felhasználható információt” amely egységes, és eltér az összes „rendes” érték kezelésétől (például numerikus értékek esetében, „nullától vagy más számtól különböző”-ként), továbbá független az adattípustól. Ebbe az is beletartozik, hogy ezeknek a reprezentációknak a kezelését a szoftvernek módszeresen kell végeznie.

CODD szabályai

- ▶ **4. A relációs modell alapján aktív online katalógust kell üzemben tartani**
A rendszernek támogatnia kell egy online, beépített katalógust, amely a szokásos lekérdező nyelvet használó feljogosított felhasználók előtt nyitva áll.
- ▶ **5. A teljes körű „adatnyelv” szabálya**
A rendszernek legalább egy olyan relációs nyelvet kell támogatnia, amelynek
 - ▶ (a) lineáris a szintaxisa,
 - ▶ (b) interaktívan és alkalmazási programokon belül is lehet használni, továbbá
 - ▶ (c) támogatja az adat definiáló műveleteket (beleértve az adatok megjelenítési képeinek meghatározására szolgálókat), az adatmódosító (manipulációs) műveleteket (frissítés és visszakeresés is), biztonsági és jósági (integritási) korlátokat, valamint a tranzakció kezelési műveleteket (begin, commit, és rollback: elkezdés, jóváhagyás és visszagörgetés).

CODD szabályai

➤ 6. A nézetek frissítésének szabálya

A rendszernek képesnek kell lennie az adatok elméletileg frissíthető minden nézetének frissítésére.

➤ 7. Magas szintű beszúrás, frissítés és törlés

A rendszernek támogatnia kell az INSERT, UPDATE, és DELETE (új adat, módosítás, törlés) operátorok halmaz szintű, egyidejű működését.

➤ 8. Fizikai szintű adatfüggetlenség

A fizikai adatfüggetlenség akkor áll fenn, ha az alkalmazások (programok) és a felhasználók adatelérési módja független az adatok tényleges (fizikai) tárolási és elérési módjától.

CODD szabályai

➤ 9. Logikai szintű adatfüggetlenség

Logikai adatfüggetlenség akkor áll fenn, ha az adatbázis logikai szerkezetének megváltoztatása nem igényli az adatbázist használó alkalmazások (programok) megváltoztatását.

➤ 10. Jóság (integritás) függetlenség

Az adatok jóságának (érvényességének) korlátait az adatfeldolgozási programoktól függetlenül kell tudni meghatározni, és azokat katalógusban kell nyilvántartani. Legyen lehetséges a szóban forgó korlátokat – úgy és amikor szükséges – megváltoztatni, anélkül hogy a meglévő alkalmazásokat szükségtelen módon zavarnánk.

CODD szabályai

➤ 11. Elosztástól való függetlenség

A meglévő alkalmazások működése zavartalan kell, hogy maradjon

- (a) amikor sor kerül az adatbázis kezelő szoftver elosztott változtatásnak bevezetésére a rendszerben
- (b) amikor a meglévő elosztott adatokat a rendszer újra szétosztja

➤ 12. Megkerülhetetlenség szabálya

Ha a rendszernek van egy alacsony szintű (egyszerre egy rekordot érintő) interfésze, akkor azt az interfészt ne lehessen a rendszer megkerülésére használni, például a relációs biztonsági vagy jósági (integritás védelmi) korlátok megsértésével.

Relációs adatbázis kezelő fő részei

► Lekérdezés feldolgozó

A magas szintű programnyelven megfogalmazott (pl.: SQL nyelv) lekérdezéseket, adatbázis-műveleteket egyszerű utasítások sorozatává alakítja.

► Tárkezelő

Az adatbázis-kezelők általában közvetlenül felügyelik az adatok lemezen való tárolását.

A tárkezelő két részből áll:

- **Fájlkezelő:** Nyilvántartja a fájlok lemezen való elhelyezkedését és beolvassa egy állomány blokkjait a puffer kezelő kérésére. Az állományok lemezblokkokból épülnek fel, méretük általában 4, 8, vagy 16kb.
- **Puffer kezelő:** A memóriát kezeli. A lemezről beolvasott blokkokat egy memóriaterületen (puffer) tárolja. A különböző műveletek innen kezelik az adatokat. Ha betelt a puffer terület, akkor a „nem használt” blokkokat visszaírja a lemezre, így a felszabaduló memóriaterületre új blokkokat olvas. „Kérésre” a blokkokat szintén lemezre írja.

Relációs adatbázis kezelő fő részei

Tranzakció-kezelő

Tranzakció: Olyan műveletek csoportja, amelyeket egymás után egy egységként kell végrehajtani. Vagy az összes műveletet végrehajtjuk, vagy egyet sem.

A tranzakció-kezelő feladata a tranzakciók helyes lefutásának biztosítása.

Alapvető elvárások egy tranzakció-kezelővel szemben:

- **Atomosság:** A tranzakció vagy teljes egészében hajtódjon végre, vagy egyáltalán ne. Pl.: pénzautomata...
- **Konzisztencia/Következetesség:** Az adatok megfelelnek bizonyos elvárásoknak. Pl.: Egy repülőgép-helyfoglalási adatbázisban feltétel, hogy egyetlen ülőhelyet se rendeljünk hozzá két különböző utashoz. A feltételt megsérthetjük egy rövid időre a tranzakció alatt (Pl.: Amíg az utasokat áthelyezzük az ülőhelyek között), a tranzakció-kezelő biztosítja, hogy a tranzakciók befejeződése után az adatbázis ismét következetes állapotba kerüljön.
- **Izoláció/Elkülönítés:** **Az egyidejűleg futó tranzakciók egymásra hatását el kell különíteni egymástól**, mintha egymás után futnának. Ha két ügyintéző ugyanarra a járatra ad el jegyet és a járaton már csak egy hely van, akkor az egyik kérést teljesíteni kell, a másikat elutasítani.
- **Tartósság:** Ha egy tranzakció befejezte a munkáját akkor annak eredménye nem veszt el rendszerhiba esetén, akkor sem, ha a rendszer közvetlenül a tranzakció befejezése után hibásodik meg.

Normálformák: 1NF

(első normálforma)

Cél: **Teljes funkcionális függőségek legyenek.**
Kialakítása

- Egyedeinket -> egyedtípusokba rendezzük
- Tulajdonságaikat → tulajdonságtípusokba rendezzük.

Feltételek:

- Minden rekord különbözik
- Rekordonként megegyezik a mezők száma, és sorrendje
- Nincsenek többértékű mezők.

Személyek							
SzemlgSzam	Nev	IRSZ	Varos	Utca	Szam	Vezetekes	Mikor
101558 AI	Virág Borbála	3100	Salgótarján	Füsti u 4.	+36/20/324 7889	Nem	08:00-16:00
234511 ZK	Tóth Áron	3300	Eger	Gornai u. 1.	+36/30/678 6634	Nem	00:00-24:00
113297 UL	Tóth Áron	1610	Budapest	Kerek u. 11	+36/1/320 5122	Igen	18:00-22:00
988326 AX	Árva Viola	3024	Selyp	Nagy tér 3.	+36/36/321 321 +36/70/788 9130 +36/20/315 5551	Igen Nem Nem	08:00-13:00 09:30-18:00 08:00-20:00
656456 ZY	Bende Aladár	3000	Hatvan	Cukor út 12.	+36/36/321 321 +36/30/368 5552	Igen Nem	08:00-13:00 08:00-20:00

Normálformák: 1NF

(első normálforma)

A jó megoldást a következő változat nyújtja. Ebben a táblában a több telefonnal rendelkező személyeket többször is eltároltuk, annak megfelelően, hogy hány telefonnal rendelkeznek. Így elértük, hogy ne legyenek többértékű mezők.

Személyek							
SzemlgSzam	Nev	IRSZ	Varos	Utca	Szam	Vezetekes	Mikor
101558 AI	Virág Borbála	3100	Salgótarján	Füsti u 4.	+36/20/324 7889	Nem	08:00-16:00
234511 ZK	Tóth Áron	3300	Eger	Gornai u. 1.	+36/30/678 6634	Nem	00:00-24:00
113297 UL	Tóth Áron	1610	Budapest	Kerek u. 11	+36/1/320 5122	Igen	18:00-22:00
988326 AX	Árva Viola	3024	Selyp	Nagy tér 3.	+36/36/321 321	Igen	08:00-13:00
988326 AX	Árva Viola	3024	Selyp	Nagy tér 3.	+36/70/788 9130	Nem	09:30-18:00
988326 AX	Árva Viola	3024	Selyp	Nagy tér 3.	+36/20/315 5551	Nem	08:00-20:00
656456 ZY	Bende Aladár	3001	Hatvan	Cukor út 12.	+36/36/321 321	Igen	08:00-13:00
656456 ZY	Bende Aladár	3001	Hatvan	Cukor út 12.	+36/30/368 5552	Nem	08:00-20:00
060811 DI	Örök Virág	3100	Salgótarján	Főút 32.	+36/32/932928	Igen	19:00-20:30
060811 TF	Medve Bálint	3300	Eger	Kesre u 41.	+36/36/555 325	Igen	18:00-20:00

Normálformák: 2NF

(második normálforma)

A 2NF előfeltétele, hogy

- adatbázisunk minden táblája legalább 1NF-ben legyen!
- a reláció minden nem elsődleges attribútuma teljes funkcionális függőségben van az összes reláció kulccsal.

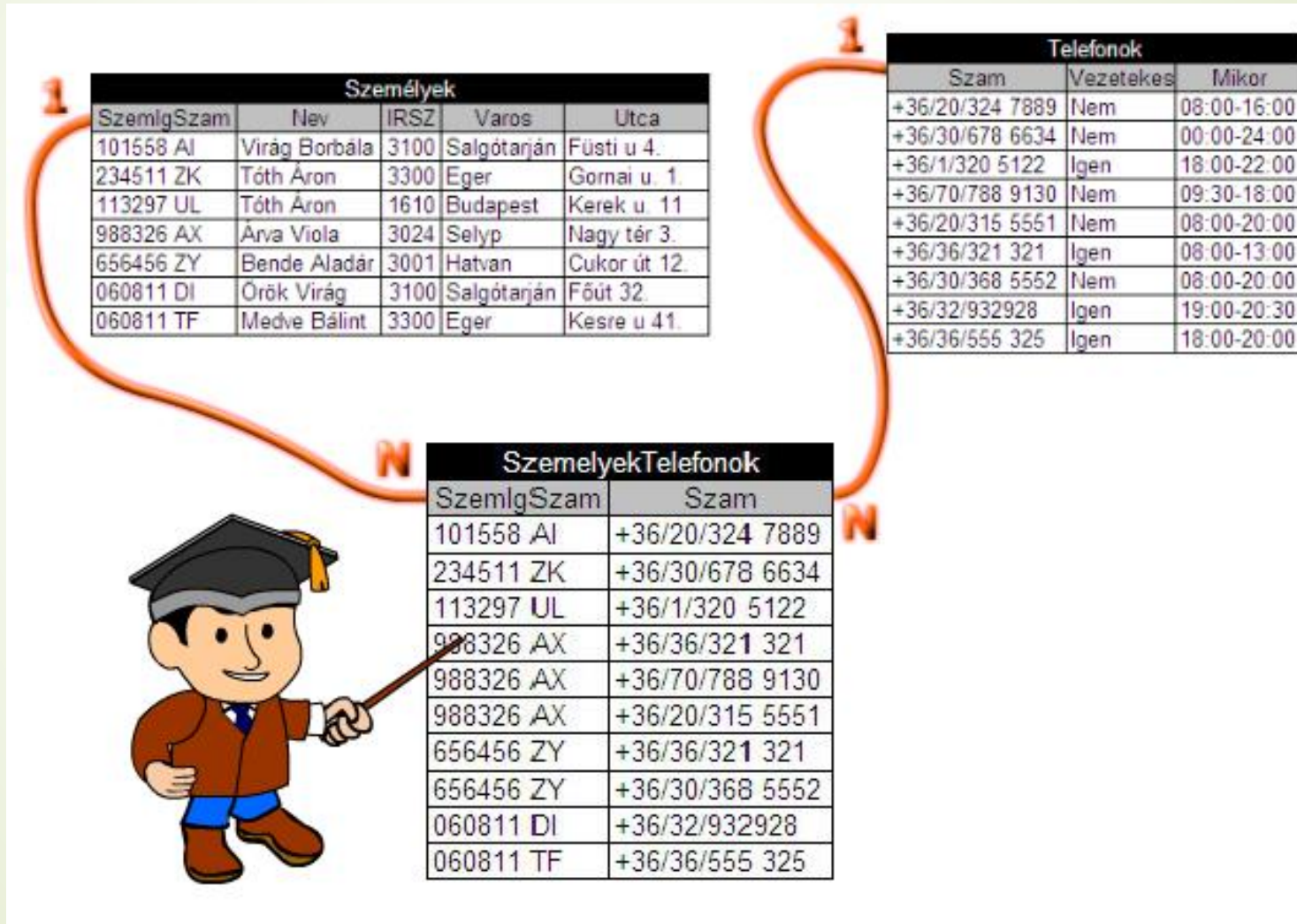
Tehát a táblákban **megszüntetjük az esetleges részleges funkcionális függéseket.**

Személyek				
SzemlgSzam	Nev	IRSZ	Varos	Utca
101558 AI	Virág Borbála	3100	Salgótarján	Füsti u 4.
234511 ZK	Tóth Áron	3300	Eger	Gomai u. 1.
113297 UL	Tóth Áron	1610	Budapest	Kerek u. 11
988326 AX	Árva Viola	3024	Selyp	Nagy tér 3.
988326 AX	Árva Viola	3024	Selyp	Nagy tér 3.
988326 AX	Árva Viola	3024	Selyp	Nagy tér 3.
656456 ZY	Bende Aladár	3000	Hatvan	Cukor út 12.
656456 ZY	Bende Aladár	3001	Hatvan	Cukor út 12.
060811 DI	Órök Virág	3100	Salgótarján	Főút 32.
060811 TF	Medve Bálint	3300	Eger	Kesre u 41.

Telefonok		
Szam	Vezetekes	Mikor
+36/20/324 7889	Nem	08:00-16:00
+36/30/678 6634	Nem	00:00-24:00
+36/1/320 5122	Igen	18:00-22:00
+36/36/321 321	Igen	08:00-13:00
+36/70/788 9130	Nem	09:30-18:00
+36/20/315 5551	Nem	08:00-20:00
+36/36/321 321	Igen	08:00-13:00
+36/30/368 5552	Nem	08:00-20:00
+36/32/932928	Igen	19:00-20:30
+36/36/555 325	Igen	18:00-20:00

Normálformák: 2NF

(második normálforma)

Normálformák: 3NF

(harmadik normálforma)

A 3NF előfeltétele, hogy :

- ▶ adatbázisunk minden táblája legalább 2NF-ben legyen!
- ▶ A reláció nem tartalmaz funkcionális függőséget a nem elsődleges attribútumok között.

Tehát : a táblákban megszüntetjük a **tranzitív függéseket**.

Szemelyek			
SzemlgSzam	Nev	Utca	IRSZ
101558 AI	Virág Borbála	Füsti u 4.	3100
234511 ZK	Tóth Aron	Gornai u. 1.	3300
113297 UL	Tóth Aron	Kerek u. 11	1610
988326 AX	Árva Viola	Nagy tér 3.	3024
656456 ZY	Bende Aladár	Cukor út 12.	3001
060811 DI	Örök Virág	Főút 32.	3100
060811 TF	Medve Bálint	Kesre u 41.	3300

Varosok	
IRSZ	Varos
3100	Salgótarján
3300	Eger
1610	Budapest
3024	Selyp
3001	Hatvan

SzemelyekTelefonok	
SzemlgSzam	Szam
101558 AI	+36/20/324 7889
234511 ZK	+36/30/678 6634
113297 UL	+36/1/320 5122
988326 AX	+36/36/321 321
988326 AX	+36/70/788 9130
988326 AX	+36/20/315 5551
656456 ZY	+36/36/321 321
656456 ZY	+36/30/368 5552
060811 DI	+36/32/932928
060811 TF	+36/36/555 325

Telefonok		
Szam	Vezetekes	Mikor
+36/20/324 7889	Nem	08:00-16:00
+36/30/678 6634	Nem	00:00-24:00
+36/1/320 5122	Igen	18:00-22:00
+36/70/788 9130	Nem	09:30-18:00
+36/20/315 5551	Nem	08:00-20:00
+36/36/321 321	Igen	08:00-13:00
+36/30/368 5552	Nem	08:00-20:00
+36/32/932928	Igen	19:00-20:30
+36/36/555 325	Igen	18:00-20:00

Adatok kezelése az adatbázisban = SQL

Az adatok gyors és egyszerű kereshetősége létfontosságú napjainkban.

A relációs adatbázisok kezeléséhez teremtett megfelelő keretrendszer az egyik legelterjedtebb programozási nyelv, a Structured Query Language.

A relációs adatbázis-kezelő rendszer

- A relációsadatbázis-kezelő rendszer (angol rövidítéséből: RDBMS) egy olyan adatbázis-kezelő rendszer, amelynek logikai adatbázisát szoftverkomponensei kizárólag a relációs adatmodellek elvén épülnek fel, illetve kérdezhetők le.
- A relációsadatbázis-kezelő rendszerek szabványos adat hozzáférési és adatdefiníciós nyelve az **SQL**.
- **FŐGONOSZ***: IBM

SQL

- ▶ Az SQL, azaz Structured Query Language (strukturált lekérdezőnyelv) relációsadatbázis-kezelők lekérdezési nyelve.
- ▶ Angol nyelvterületen 'eszkjuel' a kiejtése. A hagyományokhoz való hűség jegyében sokan 'szikvel'-nek ejtik, ugyanis korábban Structured English Query Language (SEQUEL) volt az elnevezés, és ezt rövidítették le.

SQL nyelv

Az SQL nyelvi elemeket 4 részre lehet bontani:

- adatdefiníciós (Data Definition Language, DDL),
- adatkezelési (Data Manipulation Language, DML),
- lekérdező (QUERY Language, QL)) és
- adatvezérlő (Data Control Language, DCL)

DDL (Data Definition Language)

Adatbázis és táblái létrehozása.
Relációk, indexek szerkezetének kialakítása,
módosítása.

CREATE – létrehozás

ALTER – módosítás

DROP - törlés

DML (Data Manipulation Language)

- Relációk adatainak felvitele, módosítása, vagy törlése

INSERT – adatok beszúrása

UPDATE – adatok módosítása, frissítése

DELETE – adatok törlése relációból

QL (QUERY Language)

- ▶ Relációk adatainak lekérdezése

SELECT (DISTINCT/TOP) mezőnevek, függvények, összefűzés

FROM tábla nevek

WHERE feltétel(ek)

GROUP BY csoportosítási mezők

HAVING csoportosítási feltételek, utószűrés

ORDER BY rendezési mezők

DCL (Data Control Language)

Felhasználók jogosultságait lehet vele paraméterezni, azaz hogy egy adatbázis esetében milyen műveleteket használhat egy felhasználó

GRANT – jogok adása

REVOKE – jogok visszaállítása

Bevezetés az SQL-be

<http://sqlfiddle.com/>

Bevezetés az SQL-be

SÉMA (SCRIPT)

```
create table termekek(  
id int primary key identity,  
megnevezes nvarchar(80),  
mennyiseg int,  
reszleg varchar (3)  
)
```

```
insert termekek (megnevezes, mennyiseg, reszleg) values ('Borsodi', 3, 'ALK')
```

```
insert termekek (megnevezes, mennyiseg, reszleg) values ('Amstel', 8, 'AUT')
```

```
insert termekek (megnevezes, mennyiseg, reszleg) values ('Coronita', 6, 'ALK')
```

```
insert termekek (megnevezes, mennyiseg, reszleg) values ('Kőbányai', 6, 'AUT')
```

```
insert termekek (megnevezes, mennyiseg, reszleg) values ('Kozel', 24, 'ALK')
```

```
insert termekek (megnevezes, mennyiseg, reszleg) values ('Stella Artois', 20, 'AUT')
```

- SELECT
- FROM
- WHERE
- GROUP BY
- HAVING
- ORDER BY

Google

sql injection licence plate

HI, THIS IS
YOUR SON'S SCHOOL.
WE'RE HAVING SOME
COMPUTER TROUBLE.

OH, DEAR - DID HE
BREAK SOMETHING?

IN A WAY-)

DID YOU REALLY
NAME YOUR SON
Robert'); DROP
TABLE Students;-- ?

OH, YES. LITTLE
BOBBY TABLES,
WE CALL HIM.

WELL, WE'VE LOST THIS
YEAR'S STUDENT RECORDS.
I HOPE YOU'RE HAPPY.

AND I HOPE
YOU'VE LEARNED
TO SANITIZE YOUR
DATABASE INPUTS.

Köszönöm a figyelmet!

